

Pro en contra

De pro/contra-methode kenmerkt zich door de wijze waarop partijen zich voorbereiden op een academisch debat. De pro-partij richt die voorbereiding op de verdediging en versterking van een positie, terwijl de contrapartij de voorbereiding juist richt op de ontkrachting en ondermijning van deze positie. Op deze manier moeten studenten, onafhankelijk van het eigen standpunt, doelgericht 'meedenken' of 'tegedenken', waarbij met name een beroep wordt gedaan op kritisch denken, creativiteit en strategisch vermogen (vooruitdenken). Het debat zelf, met zijn ingebakken competitie-element, is een didactisch aantrekkelijke oefening in scherpzinnigheid en retorische bekwaamheid.

Werkwijze

1. De docent stelt voor de bijeenkomst het aantal debatten vast (meestal twee of drie) en de stellingen, standpunten of posities die daarin ter discussie zullen staan;
2. Voor elk debat wordt een pro- en een contrapartij samengesteld. De studenten worden over het benodigde aantal pro- en contrapartijen verdeeld;
3. Ieder groepje werkt de pro- of contra-positie uit die straks in het debat ingenomen zal worden. Daartoe verzamelen de studenten niet alleen de eigen argumenten en ordenen die in een logisch en retorisch verband, maar ze bereiden zich ook voor op mogelijke tegenargumenten en formuleren daarbij passende reacties;
4. Elk groepje wijst een student aan die de voorbereide pro- of contrapositie in het debat zal verdedigen. De woordvoerder van de pro-partij geeft in kort bestek (ca. twee minuten) een samenvatting van zijn of haar belangrijkste argumenten. Datzelfde doet de woordvoerder van de contrapartij. Vervolgens gaan beide sprekers met elkaar in debat, waarbij de docent de rol van voorzitter speelt;
5. Na afloop van het debat wordt het debat plenair geanalyseerd en geëvalueerd. Daarbij is zowel aandacht voor de voorbereiding, voor de inhoudelijke kwaliteit van de voor- en tegenargumenten, als voor de retorische kwaliteit van de debatvoering.

Voorbeeld

Een inventief gebruik van de pro/contra-methode troffen we aan bij Algemene Sociale Wetenschappen, waar de docenten hebben gekozen voor een groepsdebat over een aantal artikelen. Per bijeenkomst worden drie debatten gehouden. In elk debat staat een artikel centraal, waarin verslag wordt gedaan van een onderzoek.

Vorbereiding

- De studenten worden verdeeld over drie groepen, elke groep is verantwoordelijk voor een diepgaande analyse van één van de drie geselecteerde artikelen.
- De artikelen worden geanalyseerd aan de hand van een vragenlijstje, waarin onder meer wordt gevraagd naar de aard en definitie van het onderzochte verschijnsel, naar de probleemstelling, de methode, de resultaten en de ondersteuning en houdbaarheid van de bevindingen.

- Vervolgens wordt gevraagd om stelling te nemen voor of tegen de auteur en deze positie te ondersteunen met zoveel mogelijk argumenten. De studenten moeten op één A-4 een samenvatting inleveren van het geanalyseerde artikel en daarnaast een inventarisatie van kritiekpunten op elk van de andere artikelen. Een voldoende beoordeling leidt tot een gedeeltelijke vrijstelling (nl. voor het betreffende artikel) op het tentamen.

Debat

Elke debatronde duurt 30 minuten, één ronde per artikel. De zaal wordt zo ingericht dat elk groepje aan een eigen tafel zit. Om beurten presenteren de groepen hun standpunt. Eerst wordt het artikel samengevat en vervolgens wordt de ingenomen pro- of contra-positie ondersteund door de noodzakelijke argumenten. Daarna begint het feitelijke debat. De andere groepen worden uitgenodigd om kritiek te geven op het ingenomen standpunt. Tijdens het debat vervult de docent de rol van scheidsrechter en observator. Na afloop van iedere ronde geeft de docent feedback, zowel inhoudelijk (i.c. op de kwaliteit van de antwoorden die zijn verkregen met behulp van het vragenlijstje), als gesprekstechnisch (op de kwaliteit van de debatvoering aan de hand van een aantal observatiepunten).

Opmerking

- Het voorbeeld uit de faculteit Sociale Wetenschappen laat zien dat er volop gevarieerd kan worden met de methode, zowel wat het kader van het debat betreft, het onderwerp, de voorbereiding, de rol van de studenten en de toetsmomenten. Ook kan men het competitie-element wat verscherpen of verzachten. Zo kan men er voor kiezen een vragenronde in te lassen na de presentatie; een opzet die iets meer gericht is op samenwerking en begrip en wat minder op strijd.

Varianten gebruik van stellingen

De geef-me-maar-ongelijk stelling: stelling als cliffhanger Schrijf aan het einde van de les een stelling op het bord, gebaseerd op de lesstof van de week daarop. Studenten krijgen de opdracht om jou (on)gelijk te bewijzen en mogen daar allerhande middelen voor gebruiken (behalve geweld). In de volgende les bespreek je de tegenwerpingen.

De toetsing aan de praktijk stelling Schrijf een stelling op en geef de studenten de opdracht deze in de praktijk (bijvoorbeeld tijdens de stage) te testen. Plan een terugkoppeling in de volgende les.

Fysieke stellingname Studenten krijgen een stelling voorgelegd. De mening over de stelling maken de studenten kenbaar door zich in het lokaal fysiek te positioneren op een virtuele eens-oneens scorelijn (bijvoorbeeld van 1 tot 10). Vervolgens heeft de docent de regie en vraagt om argumenten van die studenten waarvan de meningen het verst uiteenlopen. Effect van de argumenten voor en tegen zijn inzichtelijk te maken door de studenten de gelegenheid te geven tussentijds van positie te veranderen.

Hand op het hart-methode: Feiten of meningen Ruis in discussies wordt nogal eens veroorzaakt doordat feiten en meningen door elkaar gaan lopen en het vervolgens niet meer duidelijk is wat moet worden weerlegd: de feiten, de mening of beide. Wat je ook nog al eens ziet is dat studenten geneigd zijn snel en primair te reageren. Daar is de kwaliteit van de discussie lang niet altijd bij gebaat. Deze oefening dient ertoe studenten minder vanuit een reflex te laten reageren en maakt het onderscheid zichtbaar of de inbreng 'vanuit het hart' of 'vanuit het hoofd' wordt gegeven. Studenten wordt gevraagd tegelijk met hun reactie de hand op het hart te houden (mening, gevoel) dan wel op het voorhoofd te leggen (feit, ratio). Dat dwingt niet alleen tot overdenken van de reactie, maar ook een kritische weging van de inbreng voor die wordt gegeven.